

Individuele paper Actuele gevaren van de democratie (de Tocqueville)

Met deze paper proberen wij een beeld te schetsen van de democratische voordelen van een regionalisering van een nationale staat. Dit werk is geen pleidooi vóór een confederaal België of een geregionaliseerd Europa, dan wel een poging om op een objectieve manier aan te tonen dat Alexis de Tocqueville deze opdelingsvormen in zijn werk heeft aangemoedigd, omdat ze de democratie binnen een staat ten goede komen. We hebben niet de bedoeling een volledig werk over dit onderwerp te schrijven, maar wel een paper af te leveren die de stof enkel op basis van de in de colleges opgedane kennis behandelt.

a. Nationaal: confederalisme

We leven in een tijd waarin mensen steeds vaker en meer inspraak willen in de politiek van hun natie. Terecht, want een actieve deelname van het volk aan het beleid is volgens de Tocqueville noodzakelijk om tirannie binnen een staat te voorkomen: zo kan geen enkele bestuurder de absolute macht op zich nemen. Een ideale en realiseerbare manier om deze deelname te bevorderen is een ver doorgevoerde federalisering van de staat, en dit kan zelfs dienen als vervangmiddel voor de drie democratische machten, hoewel een afschaffing van deze laatste geen vereiste is, integendeel. Door de staten, waarbinnen het volk wordt bestuurd, te verkleinen, of door de globale staat in kleinere gebieden te verdelen, wordt het immers een stuk makkelijker om te bepalen wat het algemeen belang van die kleine groepen mensen is. Kern van dit systeem is nl. het verhogen van inspraak van het volk, door de deelstaten almaar meer bevoegheden toe te kennen, die oorspronkelijk toebehoorden aan de centrale instelling van de staat. Een natie is immers niet noodzakelijk een (nationaal) volk, en dat betekent dat het algemeen belang van een natie vaak niet zonder meer kan worden teruggebracht naar het belang van het gehele volk.

Daarnaast groeit de interesse van het volk in een deelname aan het bestuur, omdat politieke onderwerpen die vroeger voor onenigheid konden zorgen binnen de verschillende belangengroepen, nu plots volledig kunnen worden aangepast aan en bepaald door elke belangengroep afzonderlijk. Zo krijgt geen enkel lid van die gemeenschap de behoefte zich puur op eigenbelang te baseren bij het kiezen van zijn leiders, laat staan dat hij een leider zal kiezen die onder het mom van "dienaar van het algemeen belang" de absolute macht op zich neemt. Noodzakelijke voorwaarde blijft dus dat de regering in elk geval continu

instaat voor een onophoudelijke interesse of minstens een actieve deelname van het volk aan het bestuur, zodat het volk beseft dat het handelt in functie van zijn algemeen belang.

Toegepast op België betekent dit dat men steeds meer begint te streven naar een vorm van confederalisme tussen Vlaanderen en Wallonië, waarbij de uitgebreide hoeveelheid bevoegdheden die nu nog door de federale regering worden uitgeoefend, meer en meer worden verdeeld over de deelstaten. Een verdergaande bevoegdheidsverdeling over provincies en zelfs gemeenten zou ervoor kunnen zorgen dat de plaatselijke besturen tegemoet kunnen komen aan het algemeen belang van de allerkleinste groepen van de staat. De bevoegdheden van de federale staat kunnen aldus worden ingekrompen tot op het niveau van de loutere vitale staatsbevoegdheden, zoals defensie, volksgezondheid, mobiliteit en onderwijs.

b. Supranationaal/Internationaal: regionalisering... of niet?

Een belangrijke vraag, zeg maar belangrijke kritiek, die meteen rijst, is of de discussie over een regionalisering tegenwoordig nog wel aan de orde is; de trend die zich ondertussen al enkele decennia lang doorzet, lijkt immers net de omgekeerde weg te kiezen, nl. die van de globalisering. Toch lijkt een verdere onderverdeling van de Europese Unie niet noodzakelijk nefast te zijn voor het welslagen van de instelling. Een regionalisering van de Unie - hoewel ook die regionalisering tot op bepaalde hoogte beperkt moet blijven, wil de Unie nog effectief kunnen functioneren - zorgt er niet alleen voor dat alle belangengroepen aan het woord kunnen komen binnen die globale instelling, maar ook dat niet-politieke - maar niet minder belangrijke - onderwerpen zoals taal en cultuur in het algemeen vatbaar blijven voor discussie.

Onzeker is en blijft hoedanook wat de ideale manier is om binnen een huidige - en vooral toekomstige - EU de democratie te gaan toepassen; ons inziens lijkt een verregaande regionalisering geen stap achteruit te zijn binnen dat grote geheel van staten, welintegendeel, dergelijke opdelingen van een staat kunnen er alleen maar voor zorgen dat de Unie een des te democratischer orgaan wordt.